

Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej



Wspólna Polityka Rolna 2014-2020

Filar I – płatności bezpośrednie,
płatności rynkowe

Filar II – rozwój obszarów wiejskich
(PROW)



System płatności bezpośrednich w Polsce 2015-2020

- SAPS – uproszczony system płatności bezpośrednich, Jednolita Płatność Obszarowa (JPO);
- Ukierunkowany szczególnie na wsparcie aktywnych, małych i średnich gospodarstw rolnych;
- Nowe rodzaje płatności, nowe wymogi;
- Degresywność - redukcja płatności o 100% nadwyżki kwoty JPO ponad 150 tys. euro.

Rolnik aktywny zawodowo

- podmiot (rolnik będący osobą fizyczną lub prawną), którego łączna kwota płatności bezpośrednich¹ **nie przekracza 5 tys. euro**

(¹z wyłączeniem przejściowego wsparcia krajowego)

Rolnik aktywny zawodowo

- podmiotom, których roczna kwota płatności bezpośrednich **przekracza 5 tys. euro** płatności nie będą przyznawane, jeśli administrują one **portami lotniczymi, wodociągami, trwałymi terenami sportowymi i rekreacyjnymi, świadczą usługi przewozu kolejowego lub usługi w zakresie obrotu nieruchomościami**, chyba że udokumentują, iż:
 - roczna kwota płatności bezpośrednich wynosi co najmniej 5% całości przychodów uzyskanych przez nie z działalności pozarolniczej,
 - ich działalność rolnicza nie ma charakteru marginalnego, tzn. łączne przychody z działalności rolniczej stanowią w ich przypadku co najmniej 1/3 wszystkich przychodów, lub
 - ich główną działalność gospodarczą lub przedmiot działalności stanowi wykonywanie działalności rolniczej.

Płatności przyznawane są wyłącznie rolnikom, których łączna powierzchnia kwalifikująca się do płatności wynosi co najmniej **1 ha** lub łączna roczna kwota płatności, która ma zostać im przyznana, wyniesie nie mniej niż **200 euro**.

Rodzaje płatności

- jednolita płatność obszarowa,
- płatność za zazielenienie,
- płatność dla młodych rolników,
- płatność dodatkowa,
- płatności związane z produkcją,
- przejściowe wsparcie krajowe.



Najmniejsze gospodarstwa będą mogły korzystać z uproszczonego systemu dla małych gospodarstw.

Jednolita płatność obszarowa

- Od 2015 r. będzie przyznawana na warunkach podobnych do obecnie obowiązujących, czyli do każdego zadeklarowanego hektara powierzchni kwalifikującej się do płatności,
- Nowość - **płatność będzie przysługiwała** także do:
 - **gruntów zalesionych** w ramach PROW 2007-2013, 2014-2020 (z wyjątkiem zalesień na gruntach innych niż rolne),
 - gruntów objętych ochroną na mocy dyrektyw: ws. ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy ws. ochrony dzikiego ptactwa, pod warunkiem, że w 2008 r. grunty te były uprawnione do jednolitej płatności obszarowej.

Stawka płatności za 2015 r. – 453,70 zł/ha

Płatność z tytułu praktyk korzystnych dla klimatu (ZAZIELENIE)

3 obowiązkowe praktyki:

- dywersyfikacja (zróżnicowanie) upraw,
- utrzymanie trwałych użytków zielonych (TUZ),
- utrzymanie obszarów proekologicznych (EFA).

Stawka płatności za 2015 r. – 304,31 zł/ha

Płatność dla młodych rolników

- dla rolników **do 40 roku życia**, którzy prowadzą samodzielnie gospodarstwa rolne nie dłużej niż 5 lat;
- wypłacana przez okres **maksymalnie 5 lat**, przy czym okres ten skracany będzie o liczbę lat, które upłynęły między rozpoczęciem działalności przez młodego rolnika, a pierwszym złożeniem wniosku o płatność dla młodych rolników;
- płatność powierzchniowa (do hektara), przyznawana do powierzchni **nie większej niż 50 ha**.

Stawka płatności za 2015 r. – 258,97/ha

Płatność dodatkowa

- do gruntów mieszczących się w przedziale **od 3,01 ha do 30,00 ha**;
- dla wszystkich rolników;
- płatności nie otrzymają rolnicy, którzy podzielili gospodarstwa rolne po 18 października 2011 r. w sposób sztuczny, dla uzyskania płatności dodatkowej.

Stawka płatności za 2015 r.— 171, 73/ha

Płatności związane z produkcją

Rodzaj płatności	Stawka płatności za 2015 r.	Kryteria udzielania płatności
Płatność do bydła	261,37 zł/szt.	- dla rolników posiadających co najmniej 3 szt. bydła w wieku do 24 m-cy (niezależnie od płci), - do wszystkich zwierząt od 1-szej do 30-tej sztuki w stadzie, - wypłacane maksymalnie 2 razy w ciągu życia zwierzęcia, - do bydła spełniającego wymogi w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt
Płatność do krów	314,28 zł/szt.	- dla rolników posiadających co najmniej 3 krowy w wieku od 24 m-ca życia, - do wszystkich krów od 1-szej do 30-tej sztuki w stadzie, spełniających wymogi w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt
Płatność do owiec	116,56 zł/szt.	- dla rolników posiadających co najmniej 10 szt. macierek owczych w wieku min. 12 m-cy, - do wszystkich sztuk ww. macierek w stadzie, spełniających wymogi w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt
Płatność do kóz	77,80 zł/szt.	- dla rolników posiadających co najmniej 5 szt. samic kozy w wieku min. 12 m-cy, - do wszystkich sztuk ww. zwierząt w stadzie, spełniających wymogi w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt

Płatności związane z produkcją

Rodzaj płatności	Stawka płatności za 2015 r.	Kryteria udzielania płatności
Płatność do owoców miękkich	919,05 zł/ha	- do powierzchni uprawy truskawek lub malin, kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej, - do powierzchni upraw do przetwórstwa i sprzedaży bezpośredniej (konsumpcyjnych), - nie jest wymagana umowa kontraktacji,
Płatność do roślin wysokobiałkowych	422,00 zł/ha	- do powierzchni uprawy roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych w plonie głównym, kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej, - Przyznawana <u>do powierzchni nie większej niż 75 ha,</u>
Płatność do chmielu	2 336,53 zł/ha	- do powierzchni upraw chmielu, kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej w rejonie lubelskim, wielkopolskim i dolnośląskim

Płatności związane z produkcją

Rodzaj płatności	Stawka płatności za 2015 r.	Kryteria udzielania płatności
Płatność do buraków cukrowych	2 127,77 zł/ha	- do powierzchni uprawy buraków cukrowych, kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej i objętej umową (buraki kwotowe!)
Płatność do ziemniaków skrobiowych	1 387,12 zł/ha	- do powierzchni uprawy ziemniaków skrobiowych, kwalifikującej się do jednolitej płatności obszarowej i objętej umową
Płatność do pomidorów	4 298,89 zł/ha	- do powierzchni uprawy pomidorów, kwalifikującej się do jednolitej płatności obszarowej i objętej umową
Płatność do lnu	414,09 zł/ha	- do powierzchni uprawy lnu, kwalifikującej się do jednolitej płatności obszarowej
Płatność do konopi włóknistych	572,49 zł/ha	- do powierzchni uprawy konopi włóknistych, kwalifikującej się do jednolitej płatności obszarowej, - do odmian zawierających w uprawie polowej max. 0,2% tetrahydrokanabinolu (THC) w suchej masie rośliny.

Przejęciowe wsparcie krajowe

- skierowane do sektora tytoniu, w formie płatności niezwiązanej z produkcją;
- w 2015 r. przyznawana na warunkach, które obowiązywały w 2013 r., z zastrzeżeniem, że łączna pula tego wsparcia nie przekroczy 75% koperty z ubiegłego roku, co spowoduje zmniejszenie stawek płatności dla rolników.

Stawka płatności za 2015 r.*

- tytoń odmiany Virginia **4,76 zł/kg**
- tytoń pozostałych odmian **3,32 zł/kg**

* stawki w kolejnych latach będą malały o 5%

System płatności dla małych gospodarstw

- Przeznaczony dla rolników, których suma wszystkich płatności, do których otrzymania byliby uprawnieni, gdyby pozostali w systemie standardowym, **nie przekroczy 1 250 euro rocznie***;
- W 2015 r. wszyscy rolnicy, których kwota płatności (określona w decyzji o płatności, wydanej przez ARiMR) będzie mniejsza lub równa 1 250 euro zostaną automatycznie (z urzędu) włączeni do systemu dla małych gospodarstw, chyba że nie wyrazili na to zgody w chwili składania wniosku o płatności obszarowe;

*** w 2015 r. 5 306, 00 zł**

System płatności dla małych gospodarstw

- Do systemu można przystąpić tylko w 2015 r.
Rolnicy, którzy zostaną do niego włączeni z urzędu, będą mieli możliwość wystąpienia w dowolnym momencie, jednak bez prawa ponownego powrotu.
- Rolnicy uczestniczący w systemie dla małych gospodarstw będą zwolnieni z obowiązku spełniania wymogów zazielenienia (z zachowaniem prawa do płatności za zazielenienie) oraz z kontroli wymogów wzajemnej zgodności (cross compliance).

Stawka płatności – do 1 250 euro/gospodarstwo (5 306 zł/g)

ZAZIELENIE

(Płatność z tytułu praktyk korzystnych dla klimatu)

- Obowiązuje wszystkich rolników uprawnionych do otrzymywania JPO;
- Rolnicy będą zobowiązani do przestrzegania 1, 2 lub 3 praktyk zazielenienia - w zależności od powierzchni gruntów ornych (GO) w gospodarstwie oraz udziału TUZ;



ZAZIELENIE

(Płatność z tytułu praktyk korzystnych dla klimatu)

Zwolnienia:

- Gospodarstwa uczestniczące w systemie dla małych gospodarstw rolnych,
- Gospodarstwa ekologiczne,
- Grunty objęte uprawami wieloletnimi.

DYWERSYFIKACJA UPRAW

Dotyczy gospodarstw rolnych o powierzchni **od 10 ha GO**.

Gospodarstwa o powierzchni:

- od 10 do 30 ha GO – zobowiązane są do prowadzenia co najmniej 2 różnych upraw, przy czym uprawa główna nie może zajmować więcej niż 75% GO;
- powyżej 30 ha GO – zobowiązane są do prowadzenia co najmniej 3 różnych upraw, przy czym uprawa główna nie może zajmować więcej niż 75 % GO, a dwie uprawy łącznie nie więcej niż 95% GO.

DYWERSYFIKACJA UPRAW

Uprawa:

- Rodzaj w klasyfikacji botanicznej upraw,
- Forma ozima i jara tego samego rodzaju,
- Gatunki z rodzin krzyżowych (Brassicaceae), psiankowatych (Solanaceae) i dyniowatych (Cucurbitaceae),
- Grunt ugorowany,
- Trawa lub inne rośliny zielnie (z przeznaczeniem na paszę).

Formy ozime i jare uważane są za odrębne uprawy, nawet jeżeli należą do tego samego rodzaju.

Od 15 maja do 15 lipca uprawiane rośliny powinny znajdować się na polu – podlega kontroli!

Trawy lub inne rośliny zielne (z przeznaczeniem na paszę)

Wszystkie rośliny zielne, rosnące tradycyjnie na naturalnych pastwiskach lub zazwyczaj zawarte w mieszankach nasion przeznaczonych do zasiewania pastwisk lub łąk w państwie członkowskim, niezależnie od tego czy są wykorzystywane do wypasania zwierząt.



Przykładowa lista gatunków roślin zaliczanych do „traw i innych roślin zielnych”

Bobowate drobnonasienne:

- Koniczyna łąkowa (czerwona)
- Koniczyna biała
- Koniczyna perska
- Koniczyna krwistoczerwona (inkarnatka)
- Koniczyna białoróżowa
- Esparceta siewna
- Komonica zwyczajna (rożkowa)
- Komonica błotna
- Lucerna siewna
- Lucerna mieszańcowa
- Lucerna nerkowata
- Nostrzyk biały
- Rutwica wschodnia



Trawy pastewne:

- Kostrzewa łąkowa
- Kostrzewa trzcinowa
- Kostrzyca (festulolium)
- Kupkówka pospolita
- Mietlica biaława (olbrzymia)
- Mietlica psia
- Mietlica rozłogowa
- Rajgras wyniosły
- Stokłosa uniolowata
- Stokłosa bezostna
- Tymotka łąkowa
- Wiechlina łąkowa
- Wiechlina błotna
- Życica mieszańcowa (rajgras oldenburski)
- Życica trwała (rajgras angielski)
- Życica wielokwiatowa (rajgras włoski)
- Życica westerwoldzka (rajgras holenderski)
- Mozga trzcinowata
- Wyczyniec łąkowy
- Kostrzewa czerwona
- Konietlica łąkowa

Praktyki równoważne do dywersyfikacji upraw

- Realizacja Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone w ramach Programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020.



Utrzymanie trwałych użytków zielonych (TUZ)

1. Zakaz przekształcania lub zaorywania **wyznaczonych cennych przyrodniczo TUZ na obszarach Natura 2000**, w tym obejmujących gleby torfowe i podmokłe, które wymagają ścisłej ochrony w celu osiągnięcia celów dyrektywy ptasiej i siedliskowej.

Rolnicy zostali indywidualnie poinformowani, że posiadają w swoich gospodarstwach TUZ-y cenne przyrodniczo (w karcie informacyjnej, dołączonej do wniosku o płatność w 2015 r.)
Gdy rolnik przekształci lub zaorze TUZ-y cenne przyrodniczo otrzyma obowiązek przywrócenia TUZ.

Utrzymanie trwałych użytków zielonych (TUZ)

2. Obowiązek utrzymania udziału TUZ w powierzchni gruntów rolnych w skali kraju, który **nie może się zmniejszyć o więcej niż 5%** w stosunku do roku referencyjnego;

Gdy wskaźnik TUZ zmniejszy się o więcej niż 5% w skali kraju – zobowiązanie rolników do odtworzenia lub przywrócenia powierzchni TUZ.

Poziom referencyjny będzie liczony jako relacja pow. TUZ (zadeklarowanych w 2012 r. oraz nowych TUZ, zadeklarowanych w 2015 r.), do całkowitej pow. użytków rolnych zadeklarowanych w 2015 r.

Utrzymanie obszarów proekologicznych (EFA)

Dotyczy gospodarstw o powierzchni **pow. 15 ha GO**,
które są zobowiązane do posiadania obszarów
proekologicznych EFA na powierzchni co najmniej **5% GO**.
(po 2017 r. odsetek może być zwiększony do 7%).



Obszary proekologiczne (EFA)

1. grunty ugorowane:

- na których nie jest prowadzona produkcja rolna,
- ugory uznawane za obszary proekologiczne dłużej niż 5 lat pozostają gruntami ornymi (nie będą uznawane za trwałe użytki zielone);
- w okresie **od 1 stycznia do 31 lipca** obszar ten powinien być ugorowany (po upływie tego terminu rolnik będzie mógł przywrócić grunty do produkcji);

Obszary proekologiczne (EFA)

2. elementy krajobrazu:

a) Chronione w ramach norm Dobrej Kultury Rolnej (DKR):

- drzewa będące pomnikami przyrody,
- oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m²,
- rowy, których szerokość nie przekracza 2 m,



Obszary proekologiczne (EFA)

2. elementy krajobrazu:

b) spełniające następujące kryteria:

- ***żywoploty lub pasy zadrzewione*** – o max. szerokości **do 10 m**;
- ***drzewa wolnostojące*** – o średnicy korony wynoszącej **min. 4 m**;
- ***zadrzewienia liniowe*** – obejmujące drzewa o średnicy korony wynoszącej przynajmniej **4 m** a odległość między koronami drzew nie powinna przekraczać **5 m**;
- ***zadrzewienia grupowe*** – których korony zachodzą na siebie oraz zagajniki śródpolne o maksymalnej powierzchni **do 0,3 ha**;
- ***miedze śródpolne*** – o szerokości **od 1 m do 20 m**, na których nie jest prowadzona produkcja rolna;

Obszary proekologiczne (EFA)

2. elementy krajobrazu:

b) spełniające następujące kryteria:

- **oczka wodne** – o maksymalnej powierzchni **do 0,1 ha**, z wyłączeniem zbiorników zawierających elementy betonowe albo plastik; możliwe będzie wliczanie do wielkości oczka **strefy z roślinnością nadbrzeżną** występującą wzdłuż wody o szerokości **do 10 m**;
- **rowy** – o maksymalnej szerokości **do 6 m**, włączając otwarte cieki wodne służące nawadnianiu i odwadnianiu; kanały wykonane z betonu nie będą uznawane za obszar proekologiczny;

Obszary proekologiczne (EFA)

Wszystkie elementy krajobrazu deklarowane jako obszary proekologiczne:

- **muszą być w posiadaniu rolnika;**
- **muszą być położone na gruntach ornych lub przylegać do gruntów ornych gospodarstwa.**

Do EFA mogą być wliczane także te elementy, które nie kwalifikują się do powierzchni uprawnionej do JPO.

Elementy krajobrazu nie spełniające minimalnych i/lub maksymalnych wielkości (np. rów o szerokości 7 m, drzewo wolnostojące o średnicy korony 2,5 m) **nie są wliczane** do obszarów EFA. Nie jest możliwe także częściowe wykorzystanie elementu (np. 1/2 rowu o szer. całkowitej 7 m).

Obszary proekologiczne (EFA)

- 3. strefy buforowe** – w tym zlokalizowane na trwałych użytkach zielonych, pod warunkiem, że różnią się one od przylegającej kwalifikującej się powierzchni użytków rolnych,
- o szerokości ustanowionej w ramach norm DKR (**5 m, 10 m lub 20 m**) oraz
 - inne strefy buforowe o szerokości nie mniejszej niż **1 m**, usytuowane na, lub przylegające do gruntu ornego, w taki sposób, że ich dłuższe krawędzie są równoległe do krawędzi cieku wodnego lub zbiornika wodnego;

Strefy buforowe mogą obejmować również **pasy z roślinnością nadbrzeżną** o szerokości **do 10 m** występujące wzdłuż cieku wodnego;

- **Na strefach buforowych nie może być prowadzona produkcja rolna**, niemniej jednak wypas i koszenie na tych obszarach są możliwe, pod warunkiem, że strefę tę będzie można odróżnić od przyległych użytków rolnych;

Obszary proekologiczne (EFA)

4. pasy gruntów kwalifikujących się do płatności wzdłuż obrzeży lasu:

- o szerokości **od 1 m do 10 m**;
- pozostawia się rolnikowi wybór co do decyzji w zakresie prowadzenia lub nie prowadzenia produkcji na tych obszarach;

W przypadku, jeśli:

- produkcja nie będzie prowadzona, dopuszcza się wypas i koszenie na paszę, pod warunkiem, że pasy te można odróżnić od przyległych gruntów rolnych;
- produkcja będzie prowadzona obowiązkowo będzie stosowanie niższego współczynnika ważenia 0,3;

Obszary proekologiczne (EFA)

5. zagajniki o krótkiej rotacji, na których:

- nie stosuje się środków ochrony roślin
- stosowanie nawozów mineralnych podlega limitom (w roku założenia plantacji NPK kg/ha 20:20:40, w roku następującym po zbiorze NPK kg/ha 80:30:80)

Gatunkami drzew, których uprawa w formie zagajnika o krótkiej rotacji będzie uznawana za EFA, są:

- gatunki z rodzaju **wierzba** (*Salix sp.*), z wyjątkiem wierzby wykorzystywanej do wyplatania,
- gatunki z rodzaju **brzoza** (*Betula sp.*).
- **topola czarna** (*Populus nigra*) i jej krzyżówki.

Obszary proekologiczne (EFA)

6. Obszary zalesione po 2008 r. w ramach PROW 2007-2013 (zalesienia na gruntach rolnych) i PROW 2014-2020, które kwalifikowały się do płatności JPO w 2008 r.



Obszary proekologiczne (EFA)

7. Międzyplony lub pokrywa zielona:

- wsiewki trawy w uprawę główną, lub
- mieszanki z co najmniej 2 gatunków roślin, z następujących grup roślin uprawnych:
 - zboża,
 - oleiste,
 - pastewne,
 - miododajne,
 - bobowate drobnonasienne,
 - bobowate grubonasienne.

Udział głównego składnika w mieszance, liczony na powierzchni pola albo w mieszance siewnej, nie może przekraczać 80%.

Obszary proekologiczne (EFA)

7. Międzyplony lub pokrywa zielona:

Wykluczone są:

- mieszanki złożone z samych gatunków zbóż,
- rośliny ozime tradycyjnie wysiewane jesienią do zbioru lub do wypasu (*które nie spełniają ww. wymagań- np. żyto ozime*),

Obszary proekologiczne (EFA)

7. Międzyplony lub pokrywa zielona:

➤ Międzyplon ścierniskowy

- wysiew 1 lipca – 20 sierpnia,
- utrzymanie na gruncie do 1 października danego roku,

➤ Międzyplon ozimy

- wysiew 1 lipca – 1 października,
- utrzymanie na gruncie do 15 lutego następnego roku.

Gatunek rośliny stosowany w mieszance nie może być następnie uprawiany jako plon główny.

Obszary proekologiczne (EFA)

8. uprawy wiążące azot (rośliny bobowate):

- 1) bób
- 2) bobik
- 3) ciecierzyc
- 4) esparceta siewna
- 5) fasola wielokwiatowa
- 6) fasola zwykła
- 7) groch siewny
- 8) groch siewny cukrowy
- 9) komonica zwyczajna
- 10) koniczyna biała
- 11) koniczyna białoróżowa
- 12) koniczyna czerwona
- 13) koniczyna krwistoczerwona



Trifolium pratense L.

- 14) koniczyna perska
- 15) lędzian
- 16) łubin biały
- 17) łubin wąskolistny
- 18) łubin żółty
- 19) lucerna chmielowa
- 20) lucerna mieszańcowa
- 21) lucerna siewna
- 22) nostrzyk biały
- 23) peluszka
- 24) seradela uprawna
- 25) soczewica jadalna
- 26) soja zwyczajna

Obszary proekologiczne (EFA)

- Uprawy wiążące azot (bobowate) oraz ugory mogą być jednocześnie zaliczone jako uprawa w ramach dywersyfikacji upraw oraz jako obszar proekologiczny (EFA);
- Rolnik może zgłosić ten sam obszar lub element krajobrazu jako obszar proekologiczny tylko raz w danym roku składania wniosków.

Wspólna realizacja praktyki utrzymania obszarów proekologicznych (EFA)

- we wspólnej realizacji praktyki EFA **może uczestniczyć do 10-ciu rolników**;
- gospodarstwa muszą **znajdować się w bliskiej odległości** - 80% powierzchni każdego z gospodarstw powinno znajdować się w promieniu maksymalnie 15 km, tj. w okręgu o średnicy 30 km;
- wspólnie rozliczane mogą być jedynie **przylegające obszary proekologiczne** (nie jest określona minimalna wielkość punktu stycznego);
- każdy z rolników **zapewnia**, aby **przynajmniej połowa (50%) obszarów**, które powinien przeznaczyć na obszary EFA (czyli powierzchnia odpowiadająca 2,5% GO), była położona **na terenie jego gospodarstwa rolnego**. Pozostała część może być realizowana poprzez „wspólny obszar proekologiczny”;

Wspólna realizacja praktyki utrzymania obszarów proekologicznych (EFA)

- obszary EFA objęte wspólnym wdrożeniem mogą stanowić **jeden lub kilka obszarów** i znajdować się **na gruncie jednego lub więcej rolników**, tzn. nie wszyscy rolnicy biorący udział we wspólnej realizacji praktyki EFA muszą uczestniczyć w tworzeniu wspólnego obszaru proekologicznego;
- rolnicy są zobowiązani zawrzeć **pisemną umowę** w odniesieniu do: szczegółów finansowych porozumienia oraz sankcji w przypadku stwierdzenia niezgodności na wspólnym obszarze EFA.

Utrzymanie obszarów proekologicznych (EFA)

ODSTĘPSTWA

Z obowiązku utrzymania EFA zwolnione są gospodarstwa, w których:

1. Więcej niż 75% GO:

- jest wykorzystywane do produkcji traw lub innych roślin zielnych (z przeznaczeniem na paszę),
- jest ugorowane,
- jest wykorzystywane do uprawy roślin strączkowych lub
- stanowi sumę powyższych upraw,

pod warunkiem, że pozostałe GO nie przekraczają 30 ha;

Utrzymanie obszarów proekologicznych (EFA)

ODSTĘPSTWA

Z obowiązku utrzymania EFA zwolnione są gospodarstwa, w których:

2. Więcej niż 75% kwalifikujących się użytków rolnych:

- stanowią trwałe użytki zielone,
- jest wykorzystywane do produkcji traw lub innych roślin zielnych (z przeznaczeniem na paszę) lub
- stanowi sumę powyższych upraw,

pod warunkiem, że pozostałe GO nie przekraczają 30 ha;

Sankcje za nieprzestrzeganie praktyk zazielenienia

- Przez dwa pierwsze lata wdrażania zazielenienia (2015 r. i 2016 r.) kary nie będą wykraczać poza kwotę otrzymanej płatności za zazielenienie (304,31 zł/ha) i będą obejmować część lub całość płatności za zazielenienie.
- W kolejnych latach kary będą mogły przewyższać otrzymaną kwotę zazielenienia (w 2017 r. o maksymalnie 20%, a od 2018 r. o maksymalnie 25%), co oznacza, że w razie stwierdzenia niezgodności, kara spowoduje także częściowe zmniejszenie jednolitej płatności obszarowej (JPO).

Przykład 1

Gospodarstwo rolne o pow. UR 48,33 ha

Powierzchnia zasiewów:

Pszenica ozima – 18,93 ha

Jęczmień ozimy – 5,68 ha

Pszenżyto – 4,98 ha

Mieszanka zbożowo-strączkowa – 11,90 ha

Rzepak oz. – 6,03 ha

Ugór – 0,73 ha

Razem: 48,25

Trzoda chlewna – 50 loch w cyklu zamkniętym



2015 r.

Rodzaj płatności	Stawka zł	Ilość ha	Wysokość płatności
JPO	453,70	48,25	21 891,03
Zazielenienie	304,31	48,25	14 682,96
Płatność dodatkowa	171,73	27,00	4 636,71
Razem:			41 210,70 zł

2014 r.

Rodzaj płatności	Stawka zł	Ilość ha	Wysokość płatności
JPO	910,87	48,25	43 949,48
Razem:			43 949,48 zł

Przykład 2

Gospodarstwo rolne o pow. UR 38,78 ha

Powierzchnia zasiewów:

Pszenica ozima – 30,21 ha

Rzepak oz. – 7,87 ha

Razem: 38,08

Właściciel: **młody rolnik**



2014 r.

Rodzaj płatności	Stawka zł	Ilość ha	Wysokość płatności
JPO	910,87	38,78	35 323,54
Razem:			35 323,54

2015 r.

Rodzaj płatności	Stawka zł	Ilość ha	Wysokość płatności
JPO	453,70	38,08	17 276,90
Zazielenienie	304,31	?	Nie spełnia wymogu dywersyfikacji
Płatność dodatkowa	171,73	27,00	4 636,71
Płatność dla młodych rolników	258,97	38,08	9 861,58
Razem:			31 775,19 zł
Po spełnieniu dywersyfikacji	304,31	38,08	11 588,12
Razem:			43 363,31 zł

Przykład 3

2015 r.

Gospodarstwo rolne o pow. UR 47,94 ha

Powierzchnia zasiewów:

Pszenica ozima – 20,47 ha

Rzepak oz. – 2,79 ha

Groch siewny – 2,37 ha

Len oleisty – 5,74 ha

TUZ – 15,47 ha

Razem: 46,84 ha

Produkcja mleka:

Krowy – 11 szt.

Pozostałe bydło – 10 szt.

Rodzaj płatności	Stawka zł	Ilość ha/szt	Wysokość płatności
JPO	453,70	46,84	21 251,31
Zazielenienie	304,31	46,84	14 253,88
Płatność dodatkowa	171,73	27,00	4 636,71
Płatność do roślin wysokobiałkowych	422,00	2,37	1 000,14
Płatność do Inu	414,09	5,74	2 376,88
Płatność do krów	314,28	11	3 457,08
Płatność do bydła	261,37	10	2 613,70
Razem:			49 589,70 zł

2014 r.

Rodzaj płatności	Stawka zł	Ilość ha	Wysokość płatności
JPO	910,87	46,84	42 665,15
ST	556,37	2,37	1 318,60
Razem:			43 983,75 zł



PROW 2014-2020



Modernizacja gospodarstw rolnych

Warunki przyznania pomocy

Beneficjenci „Modernizacja gospodarstw rolnych”

Pomoc przyznaje się:

- osobie fizycznej,
- osobom fizycznym, które wspólnie ubiegają się o pomoc, zwanym dalej „osobami wspólnie wnioskującymi”,
- wspólnikom spółki cywilnej,
- osobie prawnej,
- spółce osobowej w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych.

Pomoc przyznaje się rolnikowi, jeżeli:

- 1) jest posiadaczem samoistnym lub zależnym,
 - a) gospodarstwa rolnego, obejmującego **co najmniej 1 ha i nie więcej niż 300 ha** lub gruntów ornych, sadów, łąk trwałych, pastwisk trwałych, gruntów rolnych zabudowanych, gruntów pod stawami lub gruntów pod rowami, lub
 - b) nieruchomości służącej do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „gospodarstwem”;
- 2) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- 3) jest osobą pełnoletnią;
- 4) ma nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

Pomoc przyznaje się rolnikowi, jeżeli:

- 5) w gospodarstwie, którego jest posiadaczem, prowadzi **w celach zarobkowych** działalność rolniczą w zakresie produkcji zwierzęcej lub roślinnej, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb i działalność ta nie jest prowadzona w celach naukowo-badawczych;
- 6) **kieruje gospodarstwem;**

Nowe pojęcia – definicje w odniesieniu do osób fizycznych

- **Prowadzenie działalności rolniczej w celach zarobkowych** - uznaje się, że rolnik będący osobą fizyczną prowadzi działalność rolniczą w celach zarobkowych, jeżeli w okresie **12 miesięcy** poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy uzyskał przychód ze sprzedaży produktów rolnych w wysokości **co najmniej 5 tys. zł**, udokumentowany fakturą VAT lub fakturą VAT RR, lub wydrukiem paragonu fiskalnego kas rejestrujących, lub dokumentacją podatkową podatku dochodowego od osób fizycznych.
- **Kierowanie gospodarstwem** - uznaje się, że rolnik będący osobą fizyczną kieruje gospodarstwem, jeżeli ponosi koszty i czerpie korzyści w związku z prowadzeniem tego gospodarstwa i podejmuje wszelkie decyzje dotyczące jego prowadzenia

Pomoc może być przyznana osobom fizycznym, które wspólnie ubiegają się o pomoc (grupie rolników), zwanych „osobami wspólnie wnioskującymi”, jeżeli:

- 1) każda z nich spełnia warunki określone dla osób fizycznych;
 - 2) zawarły pomiędzy sobą umowę, w formie pisemnej, której czas trwania nie może być krótszy niż 7 lat od dnia złożenia przez te osoby wniosku o przyznanie pomocy, zawierającą w szczególności postanowienia dotyczące zasad wspólnego używania przedmiotu operacji oraz zakresu prac wykonywanych przez każdą z tych osób, uwzględniającego zasoby i potrzeby gospodarstw tych osób;
 - 3) realizacja takiej operacji wspólnie jest uzasadniona co najmniej organizacją i skalą prowadzonej działalności rolniczej.
- W przypadku wniosku o przyznanie pomocy składanego przez osoby wspólnie wnioskujące wnioskowaną kwotę pomocy, podaje się z uwzględnieniem zakresu prac wykonywanych przez każdą z tych osób.

Pomoc przyznaje się osobie prawnej albo spółce osobowej w rozumieniu ustawy Kodeks spółek handlowych, jeżeli:

- 1) spełnia warunki dotyczące posiadania gospodarstwa prowadzonego w celach zarobkowych w zakresie produkcji zwierzęcej lub roślinnej i dotyczące posiadania numeru identyfikacyjnego;
- 2) jest wpisana do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, co najmniej od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Pomoc przyznaje się wspólnikom spółki cywilnej, jeżeli:

- 1) gospodarstwo, w którym będzie realizowana operacja, stanowi wkład wniesiony do spółki, w którym prowadzą w celach zarobkowych w ramach umowy spółki, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą co najmniej od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy,
- 2) spółce został nadany numer identyfikacyjny,
- 3) każdy ze wspólników spełnia warunki wymienione dla rolnika osoby fizycznej w przypadku gdy wspólnikiem jest osoba fizyczna, dotyczące m. in. posiadania obywatelstwa państwa członkowskiego Unii Europejskiej, pełnoletności;
- 4) spółka jest wpisana do rejestru przedsiębiorców w KRS - w przypadku, gdy wspólnikiem jest osoba prawna lub spółka osobowa w rozumieniu ustawy Kodeks spółek handlowych;

Pomoc przyznaje się na operację:

zapewniającą **poprawę ogólnych wyników gospodarstwa w obszarze:**

- a) rozwój produkcji prosiąt, w wyniku realizacji której nastąpi w gospodarstwie wzrost liczby loch do co najmniej 50 szt. - zwanym **Obszarem A**,
lub
- b) rozwój produkcji mleka krowiego, w wyniku realizacji której nastąpi w gospodarstwie wzrost liczby krów mlecznych do co najmniej 25 szt. - zwanym **Obszarem B**,
lub
- c) rozwój produkcji bydła mięsnego - zwanym **Obszarem C**,
lub
- d) związanym z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu - zwanym **Obszarem D**;

Pomoc przyznaje się na operację:

- obejmującą wyłącznie inwestycje związane bezpośrednio z działalnością rolniczą, w tym również przygotowaniem do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie (w przypadku gdy operacja jest związana bezpośrednio z działalnością rolniczą w zakresie produkcji zwierzęcej, operacja może obejmować wyłącznie inwestycje związane z produkcją zwierzęcą w zakresie zwierząt gospodarskich w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich);
- uzasadnioną ekonomicznie, w tym pod względem racjonalności jej kosztów;
- której koszty kwalifikowalne, nie są finansowane z udziałem innych środków publicznych;
- która nie spowoduje wzrostu produkcji, dla której brak jest rynku zbytu;
- spełniającą wymagania określone przepisami prawa mającymi zastosowanie do inwestycji realizowanych w ramach operacji;
- której realizacja nie jest możliwa bez udziału środków publicznych (**unikanie efektu *dead weight!***)

Pomocy nie przyznaje się na operację dotyczącą chovu drobiu, chyba że

- chów jest ekologiczny,
albo
- operacja będzie polegała na zmianie sposobu chowu na ekologiczny.

Pomoc przyznaje się na operację:

- Realizacja operacji przyczyni się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa, jeżeli ma na celu poprawę konkurencyjności i zwiększenie rentowności gospodarstwa oraz doprowadzi do wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie **(GVA)**, **co najmniej o 10%** w odniesieniu do roku , w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, w którym został złożony dany wniosek, w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy we **wszystkich obszarach wsparcia (A – D)**
- Jeżeli operacja zostanie zrealizowana prawidłowo, w tym w zakresie zestawienia rzeczowego operacji, a warunek wzrostu GVA w gospodarstwie nie zostanie osiągnięty ze względu na czynniki zewnętrzne, których negatywnego wpływu na GVA gospodarstwa rolnik nie miał możliwości złagodzić, pomoc nie będzie podlegała zwrotowi – zapisy PROW

Pomoc przyznaje się na operację:

Pomoc przyznaje się, jeżeli **wielkość ekonomiczna gospodarstwa (SO)** jest nie mniejsza **niż 10 tys. euro** i nie większa **niż 200 tys. euro**.

Są dwa przypadki gdy do tej kwestii podchodzić należy inaczej, tj.:

- I. W przypadku, gdy operację mają realizować osoby wspólnie wnioskujące, pomoc może być przyznana, jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa osoby wspólnie wnioskującej jest mniejsza niż 10 tys. euro, pod warunkiem, że:
 - suma wielkości ekonomicznych gospodarstw osób wspólnie wnioskujących wynosi co najmniej 15 tys. euro;
 - w wyniku realizacji operacji, w roku złożenia wniosku o płatność końcową, gospodarstwo każdej z tych osób osiągnie wielkość ekonomiczną wynoszącą co najmniej 10 tys. euro.

Pomoc przyznaje się na operację:

II. W przypadku operacji rozwój bydła mlecznego, pomoc może być przyznana, jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa jest nie większa niż 200 tys. euro i:

- w gospodarstwie jest utrzymywane co najmniej 25 krów mlecznych, których wiek w dniu 15 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, przekracza 24 miesiące, zwanych „krowami mlecznymi”, albo
- w gospodarstwie jest utrzymywane co najmniej 15 krów mlecznych i w wyniku realizacji operacji do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną liczba krów mlecznych wzrośnie do co najmniej 25 krów mlecznych,
- w przypadku gdy operacja jest realizowana przez osobę fizyczną, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy ma nie więcej niż 40 lat, rozpoczęła prowadzenie gospodarstwa jako kierujący w rozumieniu przepisów dotyczących przyznawania premii dla młodych rolników nie wcześniej niż 5 lat przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy oraz posiada kwalifikacje zawodowe określone w tym rozporządzeniu – w gospodarstwie jest utrzymywane mniej niż 15 krów mlecznych albo nie są utrzymywane żadne krowy mleczne i w wyniku realizacji operacji do dnia złożenia wniosku o płatność końcową liczba krów mlecznych wyniesie co najmniej 25, a wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi co najmniej 10 tys. euro.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa

- **Wielkość ekonomiczna gospodarstwa** jest ustalana na podstawie całkowitej rocznej standardowej produkcji gospodarstwa, wyrażonej w euro.
- **Całkowita roczna standardowa produkcja gospodarstwa** jest ustalana na podstawie współczynników standardowej produkcji ,obliczonych zgodnie z metodologią Unii Europejskiej zawartą w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1242/2008 z dnia 8 grudnia 2008 r. ustanawiającym wspólnotową typologię gospodarstw rolnych (Dz. Urz. UE L 335 z 13.12.2008, str. 3, z późn. zm.).
- (Biznesplan i wyliczanie SO)
- <https://kalkulator-so.pl/>

Koszty

Koszty kwalifikowalne – obszar A, B, C !!!

Pomoc przyznaje się w formie refundacji części kosztów :

- związanych bezpośrednio z budową, modernizacją budynków inwentarskich, w tym ich wyposażaniem,
lub
- adaptacją innych istniejących w gospodarstwie budynków na budynki inwentarskie, w tym ich wyposażaniem,
lub
- budową lub modernizacją magazynów paszowych w gospodarstwach, w których jest prowadzona produkcja zwierzęca, w tym ich wyposażaniem, oraz
- kosztów ogólnych.

Pomoc przyznaje się w formie refundacji części kosztów kwalifikowalnych:

- 1) budowy, przebudowy, remontu połączonego z modernizacją budynków lub budowli wykorzystywanych do produkcji rolnej, w tym przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie;
- 2) zakupu lub związanych z umową leasingu, zakończonego przeniesieniem prawa własności, **nowych** maszyn, urządzeń, wyposażenia do produkcji rolnej, w tym przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, do wartości rynkowej majątku;
- 3) zakładania sadów lub plantacji krzewów owocowych, gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat;
- 4) budowy albo zakupu elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej;
- 5) ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji;

Koszty ogólne

koszty w wysokości nieprzekraczającej **10%** pozostałych kosztów kwalifikowalnych, obejmujące:

- przygotowania dokumentacji technicznej operacji w szczególności:
- kosztorysów,
- projektów architektonicznych lub budowlanych,
- operatów wodnoprawnych,
- ocen lub raportów oddziaływania na środowisko,
- dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
- wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości,
- projektów technologicznych;
- sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego;
- związane z kierowaniem robotami budowlanymi;
- opłat za konsultacje, doradztwo na temat zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności.

Pomoc nie obejmuje kosztów :

- 1) nabycia nieruchomości;
- 2) nabycia maszyn tego samego rodzaju lub przeznaczenia jak rzeczy nabyte w ramach PROW 2007–2013;
- 3) podatku od towarów i usług (VAT);
- 4) nabycia rzeczy używanych;
- 5) leasingu zwrotnego, kosztów związanych z umową leasingu, w szczególności marży finansującego oraz ubezpieczenia;
- 6) kosztów dostosowania do norm lub wymogów unijnych;
- 7) nabycia zwierząt;
- 8) kosztów poniesionych w związku z realizacją inwestycji odtworzeniowych;
- 9) zaopatrzenia gospodarstw rolnych w wodę, w tym budowy ujęć wody, zakupu urządzeń do uzdatniania, rozprowadzania lub magazynowania wody oraz nawodnień ciśnieniowych;
- 10) inwestycji budowlanych oraz inwestycji związanych z zakładaniem sadów lub plantacji krzewów owocowych, gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat, innych niż położone na gruntach stanowiących własność lub współwłasność podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy lub przedmiot użytkowania wieczystego lub dzierżawy z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od jednostek samorządu terytorialnego.

Refundacji podlegają koszty kwalifikowalne w wysokości poniesionej przez beneficjenta, nie więcej jednak niż:

- **60%** kosztów kwalifikowalnych – w przypadku operacji realizowanej przez osoby wspólnie wnioskujące lub młodego rolnika
 - **50%** kosztów kwalifikowalnych – w przypadku operacji innych niż wymienione w pkt 1
- i nie mniej niż 30% kosztów kwalifikowalnych.

Wysokość pomocy i limit pomocy

Wysokości limitu

Pomoc dla 1 beneficjenta i na 1 gospodarstwo (w tym projekty zbiorowe), w okresie realizacji PROW 2014-2020:

- **900 000 zł** – na rozwój produkcji prosiąt,
- **500 000 zł** – pozostałe, gdy inwestycje będą bezpośrednio związane z budową i modernizacją budynków inwentarskich, adaptacją innych budynków na budynki inwentarskie lub budową i modernizacją magazynów paszowych,
- **200 000 zł** – pozostałe operacje.

Pomoc przyznaje się na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych **powyżej 50 tys. zł.**

Wniosek o przyznanie pomocy składa się

- w oddziale regionalnym Agencji **właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji**,
 - osobiście lub przez upoważnioną osobę, albo przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo pocztowe .
 - za pośrednictwem biura powiatowego Agencji, znajdującego się na obszarze właściwości miejscowej oddziału regionalnego właściwego ze względu na miejsce realizacji operacji. Wniosek o przyznanie pomocy, złożony za pośrednictwem biura powiatowego Agencji, biuro powiatowe przekazuje niezwłocznie do właściwego oddziału regionalnego Agencji.
- W przypadku osób wspólnie wnioskujących wniosek o przyznanie pomocy składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na położenie gospodarstw osób wspólnie wnioskujących, przy czym jeżeli gospodarstwa tych osób są położone na obszarze więcej niż jednego województwa, wniosek składa się w tym województwie, w którym jest położona największa część tych gospodarstw.

Ustalanie kolejności przysługiwania pomocy

Ustalenie kolejności przysługiwania pomocy na podstawie złożonych wniosków

- **Pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przez Agencję przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji**
- Kolejność przysługiwania pomocy jest ustalana na podstawie danych zawartych we wniosku o przyznanie pomocy oraz w dokumentach takich jak: biznesplan, projekt budowlany, umowy na dostawy produktów, dokumenty potwierdzające uczestnictwo podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy w unijnym systemie jakości lub krajowym systemie jakości, dokument potwierdzający członkostwo w grupie producentów rolnych lub organizacji producentów złożonych wraz z tym wnioskiem.
- Jeżeli wniosek o przyznanie pomocy lub dołączone do niego dokumenty nie zawierają danych niezbędnych do ustalenia liczby punktów za dane kryterium, nie przyznaje się punktów za to kryterium.
- ustalając kolejność przysługiwania pomocy Agencja nie wzywa wnioskodawcy do uzupełnień/wyjaśnień
- punkty są przyznawane na podstawie zweryfikowanych danych

Kryteria wyboru operacji

O kolejności przysługiwania pomocy na operację **w obszarze A – rozwój produkcji prosiąt**, decyduje suma uzyskanych punktów przyznanych na podstawie następujących kryteriów wyboru:

- 1) jeżeli w wyniku realizacji operacji nastąpi wzrost średniej rocznej liczby loch w stadzie:
 - o co najmniej 10 sztuk i nie więcej niż 20 sztuk - 1punkt,
 - powyżej 20 sztuk i nie więcej niż 30 sztuk - 2 punkty,
 - powyżej 30 sztuk i nie więcej niż 40 sztuk - 3 punkty,
 - powyżej 40 sztuk i nie więcej niż 50 sztuk - 4 punkty,
 - powyżej 50 sztuk - 5 punktów;
- 2) jeżeli w wyniku realizacji operacji średnia roczna liczba loch w stadzie będzie większa niż:
 - 100 sztuk i nie większa niż 200 sztuk - 1 punkt,
 - 200 sztuk i nie większa niż 300 - 2 punkty,
 - 300 sztuk - 3 punkty;
- 3) jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy uczestniczy w unijnym systemie jakości, lub krajowym systemie jakości, w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” – 2 punkty,
z tym że w przypadku uczestnictwa w systemie rolnictwa ekologicznego – 4 punkty;
- 4) jeżeli wnioskodawca ma nie więcej niż 40 lat - 3 punkty;
- 5) jeżeli inwestycje służą ochronie środowiska lub zapobieganiu zmianie klimatu – maksymalnie 5 punktów.

O kolejności przysługiwania pomocy na operację **w obszarze B – rozwój produkcji mleka krowiego**, decyduje suma uzyskanych punktów przyznanych na podstawie następujących kryteriów wyboru:

- 1) jeżeli w wyniku realizacji operacji nastąpi wzrost średniej rocznej liczby krów mlecznych w stadzie:
 - o co najmniej 10 i nie więcej niż 20 sztuk - 1 punkt,
 - powyżej 20 sztuk i nie więcej niż 30 sztuk - 2 punkty,
 - powyżej 30 sztuk i nie więcej niż 40 sztuk - 3 punkty,
 - powyżej 40 sztuk i nie więcej niż 50 sztuk - 4 punkty,
 - powyżej 50 sztuk - 5 punktów;
- 2) jeżeli w wyniku realizacji operacji średnia roczna liczba krów mlecznych w stadzie będzie większa niż:
 - 30 sztuk i nie większa niż 50 sztuk - 1 punkt,
 - 50 sztuk i nie większa niż 100 - 2 punkty,
 - 100 sztuk - 3 punkty;
- 3) jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy uczestniczy w unijnym systemie jakości, lub krajowym systemie jakości w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” – 2 punkty,
z tym że w przypadku uczestnictwa w systemie rolnictwa ekologicznego – 4 punkty;
- 4) jeżeli Podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy ma nie więcej niż 40 lat - 3 punkty;
- 5) jeżeli inwestycje służą ochronie środowiska lub zapobieganiu zmianie klimatu -maksymalnie 5 punktów.

O kolejności przysługiwania pomocy na operację **w obszarze C – rozwój produkcji bydła mięsnego**, decyduje suma uzyskanych punktów przyznanych na podstawie następujących kryteriów wyboru:

- 1) jeżeli w wyniku realizacji operacji nastąpi wzrost średniej rocznej liczby krów nieprzeznaczonych do produkcji mleka w stadzie:
 - o co najmniej 10 sztuk i nie więcej niż 20 sztuk - 1 punkt,
 - powyżej 20 sztuk i nie więcej niż 30 sztuk - 2 punkty,
 - powyżej 30 sztuk i nie więcej niż 40 sztuk - 3 punkty,
 - powyżej 40 sztuk i nie więcej niż 50 sztuk - 4 punkty,
 - powyżej 50 sztuk - 5 punktów;
- 2) jeżeli w wyniku realizacji operacji średnia roczna liczba krów nieprzeznaczonych do produkcji mleka w stadzie będzie większa niż:
 - 30 sztuk i nie większa niż 50 sztuk - 1 punkt,
 - 50 sztuk i nie większa niż 100 - 2 punkty,
 - 100 sztuk - 3 punkty;
- 3) jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy uczestniczy w unijnym lub krajowym systemie jakości, w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” objętego programem – przyznaje się 2 punkty,
z tym że w przypadku uczestnictwa w systemie rolnictwa ekologicznego – 4 punkty
- 4) jeżeli podmiot ubiegający się o jej przyznanie pomocy ma nie więcej niż 40 lat - 3 punkty;
- 5) jeżeli inwestycje służą ochronie środowiska lub zapobieganiu zmianie klimatu – maksymalnie 5 punktów.

Ustalenie kolejności przysługiwania pomocy na podstawie złożonych wniosków – pozostałe operacje , **obszar D**

- 1) w przypadku operacji dotyczącej budowy lub modernizacji budynków inwentarskich lub magazynu paszowego, punkty przyznaje się w następujący sposób:
 - jeżeli operacja obejmuje wyłącznie inwestycje dotyczące budowy lub modernizacji budynków inwentarskich lub magazynu paszowego - **5 punktów**,
 - jeżeli koszty budowy lub modernizacji budynków inwentarskich lub magazynu paszowego stanowią co najmniej 50 % wszystkich kosztów operacji - **3 punkty**;
- 2) w przypadku operacji związanej ze zwiększeniem skali produkcji rolnej, której realizacja wpłynie również na zwiększenie uczestnictwa w rynku - **1 punkt**;
- 3) w przypadku operacji związanej ze zmianą profilu produkcji rolnej, której realizacja wpłynie również na zróżnicowanie produkcji rolnej w gospodarstwie - **1 punkt**;
- 4) jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy uczestniczy w unijnym lub krajowym systemie jakości, w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” objętego programem – **2 punkty**,
z tym że w przypadku uczestnictwa w systemie rolnictwa ekologicznego – **4 punkty**,
- 5) jeżeli podmiot ubiegający się o jej przyznanie pomocy ma nie więcej niż 40 lat - **3 punkty**;
- 6) jeżeli inwestycje służą ochronie środowiska lub zapobieganiu zmianie klimatu –
maksymalnie 5 punktów.

Dodatkowe punkty w **obszarze D**

– tzw. kryteria wojewódzkie

Województwo pomorskie:

- jeżeli operacja dotyczy budowy obiektów służących do przechowywania produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie - **1 punkt**,
- jeżeli operacja jest realizowana wspólnie przez co najmniej 2 rolników - **1 punkt**,

Agencja nie przyznaje pomocy, jeżeli na etapie ustalania kolejności przyznano mniej niż:

- **4 punkty** – w przypadku **obszaru A, B lub C**;
- **1,5 punktu** – w przypadku **obszaru D**.

Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

Poddziałania:

- Premie dla młodych rolników;
- Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej;
- Restrukturyzacja małych gospodarstw;
- Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych;
- Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa.

Premia dla młodych rolników

Beneficjent:

- Młody rolnik** – osoba pełnoletnia, która nie ukończyła 40 roku życia,
- **rozpoczęła urządzanie gospodarstwa rolnego** przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy, lecz nie wcześniej niż w okresie 12 m-cy przed dniem złożenia tego wniosku,
 - do dnia złożenia wniosku o pomoc nie prowadziła gospodarstwa jako kierujący,
 - posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe i po raz pierwszy rozpoczyna samodzielne prowadzenie gospodarstwa rolnego jako kierujący gospodarstwem (po dniu złożenia wniosku),
 - przedłożyła biznesplan dotyczący rozwoju gospodarstwa rolnego oraz zobowiązała się do jego zrealizowania.

Kierujący gospodarstwem prowadzi gospodarstwo osobiście (pracuje w nim i podejmuje wszelkie decyzje, dotyczące gospodarstwa), na własny rachunek i we własnym imieniu, ponosi koszty i czerpie korzyści w związku z jego prowadzeniem.

Premia dla młodych rolników

Urządzanie gospodarstwa rolnego:

Uznaje się, że osoba fizyczna rozpoczęła urządzanie gospodarstwa rolnego, jeżeli stała się właścicielem lub weszła w posiadania gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych wynoszącej co najmniej 1 ha.

Premia dla młodych rolników

Gospodarstwo młodego rolnika:

- 1) ma powierzchnię użytków rolnych równą co najmniej średniej krajowej (obecnie 10,49 ha) oraz nie większą niż 300 ha;
- 2) ma wielkość ekonomiczną nie mniejszą niż 13 tys. euro i nie większą niż 150 tys. euro;
- 3) co najmniej 70% minimalnej wielkości gospodarstwa stanowi własność beneficjenta, przedmiot użytkowania wieczystego lub dzierżawy z zasobu własności rolnej Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

Dzierżawa od podmiotów innych niż wymienione w pkt. 3) tylko na podstawie umowy zawartej:

- a) w formie aktu notarialnego albo z datą pewną oraz
- b) na okres co najmniej 10 lat, jednak nie krótszy niż do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty I raty pomocy.

Premia dla młodych rolników

- Warunkiem jest przedłożenie i realizacja biznesplanu dotyczącego rozwoju gospodarstwa.
- W wyniku realizacji biznesplanu musi nastąpić wzrost wielkości ekonomicznej gospodarstwa **o co najmniej 10%**;
- Nie przewiduje się wsparcia rolników prowadzących działalność w zakresie:
 - chowu kur, kaczek, gęsi i indyków (z wyj. ekologii),
 - prowadzenia plantacji roślin wieloletnich na cele energetyczne,
 - prowadzenia niektórych działów specjalnych produkcji rolnej (hodowla zwierząt laboratoryjnych, ryb akwariowych, psów i kotów rasowych).

Premia dla młodych rolników

- Nabycie lub wejście w posiadanie gospodarstwa musi nastąpić najpóźniej w terminie 9 m-cy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy;
- Beneficjent zobowiązuje się do:
 - realizacji biznesplanu, w terminie nie dłuższym niż 3 lata od dnia wypłaty I raty pomocy;
 - prowadzenia uproszczonej rachunkowości w gospodarstwie nie później niż w dniu rozpoczęcia realizacji biznesplanu, do dnia upływu okresu związania z celem;
 - podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników jako rolnik, z mocy ustawy i w pełnym zakresie, przez co najmniej 12 m-cy od dnia wypłaty I raty pomocy
- Beneficjent ma stać się rolnikiem aktywnym zawodowo w rozumieniu przepisów o płatnościach bezpośrednich w terminie 18 m-cy od dnia rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego;
- Beneficjent prowadzi gospodarstwo rolne jako kierujący co najmniej do dnia upływu okresu związania z celem.

Premia dla młodych rolników

- Premia dla młodych rolników może być przyznana tylko raz, w okresie realizacji PROW 2014-2020, osobie i na gospodarstwo, tj. na grunty rolne, które wchodziły w skład gospodarstwa objętego pomocą;
- Premia nie może być przyznana osobie, której przyznano premię w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” PROW 2007-2013 ani na gospodarstwo, na które przyznano premię w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” PROW 2007-2013;
- W przypadku małżonków premię może otrzymać tylko jedno z nich, niezależnie od tego, czy prowadzą wspólne gospodarstwo, czy odrębne gospodarstwa, przy czym małżonek młodego rolnika spełnia warunki dotyczące w szczególności:
 - nieprowadzenia gospodarstwa jako kierujący oraz
 - nieotrzymania premii w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” PROW 2007-2013.

Premia dla młodych rolników

Kryteria wyboru:

1. Powierzchnia UR w gospodarstwie – 0,25 pkt za każdy ha powyżej średniej powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie w województwie (19,02 ha) - max. 5 pkt;
2. Kwalifikacje zawodowe młodego rolnika – 2-5 pkt;
3. Rodzaj planowanej produkcji:
 - uczestnictwo w systemach jakości żywności – 2 pkt, ekologia 4 pkt,
 - produkcja roślin wysokobiałkowych – 2 pkt,
4. Kompleksowość biznesplanu:
 - inwestycja budowlana związana z dział. rolniczą - 2 pkt,
 - udział w szkoleniach i korzystanie z usług doradczych – max. 2 pkt,
 - przygotowanie do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gosp. – 1 pkt,
 - udział w zorganizowanych formach współpracy prod. rolnych – 2 pkt,
 - działalność w zakresie przetwarzania produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie – 2 pkt;

Premia dla młodych rolników

Kryteria wyboru:

5. Wpływ na realizację celów przekrojowych:

a) w zakresie ochrony środowiska i klimatu:

- udział zbóż w strukturze zasiewów na GO mniejszy lub równy 66 % - 0,5 pkt,
- zobowiązanie do przygotowania i stosowania planu nawozowego (jak w PRŚK) – 2 pkt,
- inwestycje w zakresie ochrony środowiska i klimatu – max. 5 pkt,

b) w zakresie innowacyjności, za postęp biologiczny, organizację produkcji, nowoczesne technologie produkcji lub innowacyjny produkt – max. 2 pkt;

6. Różnica wieku pomiędzy przekazującym gospodarstwo a młodym rolnikiem:

- powyżej 15 do 25 lat – 1 pkt;
- powyżej 25 lat – 2 pkt.

7. Przejmowanie gospodarstwa w całości lub tworzenie gospodarstwa z gospodarstw przejętych w całości – 3 pkt.

Premia dla młodych rolników

Premia będzie wypłacana w 2 ratach:

- I rata w wysokości 80% kwoty pomocy,
- II rata w wysokości 20% kwoty pomocy.

I rata zostanie wypłacona po spełnieniu przez beneficjenta, w terminie 9 m-cy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy, warunków z zastrzeżeniem których została wydana ww. decyzja.

II rata pomocy będzie wypłacona nie później niż do dnia upływu 3 lat od wypłaty I raty pomocy. Warunkiem wypłaty II raty jest prawidłowa realizacja biznesplanu.

Kwota premii: **100 tys. zł**

100% premii musi być wydatkowane na rozwój gospodarstwa.

Min. 70 % kwoty pomocy musi być przeznaczona na środki trwałe.

Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej

Pomoc przyznawana w związku z rozpoczynaniem prowadzenia działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich;

Pomoc ma charakter pomocy de minimis.

Wypłatana w 2 ratach:

- I rata w wysokości 80% kwoty pomocy,
- II rata w wysokości 20% kwoty pomocy. Warunkiem wypłaty II raty jest prawidłowa realizacja biznesplanu

Kwota premii: **do 100 tys. zł.**

Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej

Pomoc będzie przyznawana na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, w szczególności w zakresie:

- sprzedaży hurtowej i detalicznej produktów nierolnych,
- rzemiosła lub rękodzielnictwa,
- turystyki wiejskiej,
- przetwórstwa i sprzedaży produktów nierolnych,
- świadczenia usług społecznych ogólnego interesu, w tym opieki nad dziećmi, nad starszymi, opieki zdrowotnej, opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- działalności informatycznej, komputerowej i elektronicznej, sprzedaży internetowej,
- działalności architektonicznej i inżynierskiej, rachunkowości, usług księgowych i audytorskich, usług technicznych, działalności weterynaryjnej.

Wsparciem nie będzie objęta działalność polegająca na świadczeniu usług rolniczych.

Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej

Pomoc może być przyznana, jeżeli wnioskodawca jest beneficjentem poddziałania „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa” lub spełnia następujące warunki:

- wnioskodawca jest ubezpieczony na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik,
- gospodarstwo rolne, w którym pracuje wnioskodawca, ma wielkość ekonomiczną nie większą niż 15 tys. euro,
- za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy przyznano płatność do gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, w którym pracuje wnioskodawca,

Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej

- gospodarstwo rolne, w którym pracuje wnioskodawca położone jest w miejscowości należącej do:
 - gminy wiejskiej lub
 - gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub
 - gminy miejskiej z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,

Wnioskodawca przedłoży biznesplan dotyczący planowanej działalności pozarolniczej.

Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej

Biznesplan powinien zakładać, że:

- Miejsce zamieszkania wnioskodawcy oraz główne miejsce wykonywania działalności znajduje się w miejscowości należącej do:
 - gminy wiejskiej lub
 - gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub
 - gminy miejskiej z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,
- Jeżeli inwestycja związana jest z nieruchomością, to miejsce położenia tej nieruchomości znajduje się w miejscowości j.w.,
- Nastąpi utworzenie co najmniej 1 miejsca pracy w przeliczeniu średniorocznym (również samozatrudnienie).

Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej

- Beneficjent zobowiązuje się do realizacji biznesplanu.
- Beneficjent zarejestruje działalność w odpowiednim rejestrze lub systemie nie później niż do dnia wypłaty drugiej raty premii.
- Beneficjent nie będzie podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników (KRUS).
- Beneficjent zobowiązuje się do podlegania ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych (ZUS) do dnia upływu okresu związania z celem.

Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej

Pomoc nie może być przyznana osobie, która jest beneficjentem jednego z poniższych działań:

- „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętego PROW 2007-2013;
- „Premie dla młodych rolników”, „Restrukturyzacja małych gospodarstw” objętych PROW 2014-2020.

Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej

Operacje preferowane w przyznawaniu pomocy:

- o charakterze innowacyjnym;
- realizowane przez osoby będące beneficjentami poddziałania „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa”;
- realizowane przez osoby zamieszkujące na terenie powiatów o najwyższym poziomie bezrobocia w województwie;
- zakładające utworzenie miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne (nie dotyczy samozatrudnienia);
- realizowane przez osoby, które mają odpowiednie kwalifikacje z zakresu prowadzenia działalności pozarolniczej przewidzianej w biznesplanie.

Restrukturyzacja małych gospodarstw

Pomoc w formie premii, wypłacanej w 2 ratach:

- I rata w wysokości 80% kwoty pomocy,
- II rata w wysokości 20% kwoty pomocy.

Warunkiem wypłaty drugiej raty jest prawidłowa realizacja biznesplanu.

Wysokość premii – **60 tys. zł**, jednak nie więcej niż 15 tys. euro.

Co najmniej 80 % kwoty pomocy musi być przeznaczone na inwestycje w środki trwałe.

Restrukturyzacja małych gospodarstw

Pomoc przyznaje się na operację:

1. obejmującą restrukturyzację gospodarstwa w zakresie produkcji żywnościowych lub nieżywnościowych produktów rolnych lub przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie;
2. polegającą na:
 - przeprowadzeniu inwestycji w środki trwałe **oraz**
 - udziale w szkoleniach *lub*
 - korzystaniu z usług doradczych *lub*
 - udziale w zorganizowanych formach współpracy producentów rolnych, w szczególności w celu dostarczenia na rynek większych ilości produktów i przygotowania ich do sprzedaży *lub*
 - realizacji innych działań niezbędnych do przeprowadzenia restrukturyzacji gospodarstwa.

Restrukturyzacja małych gospodarstw

Beneficjent:

Rolnik będący osobą fizyczną, który:

- prowadzi na terytorium RP działalność rolniczą w celach zarobkowych (z wył. chowu lub hodowli ryb),
- jest posiadaczem samoistnym lub zależnym gospodarstwa rolnego, o powierzchni co najmniej 1 ha lub nieruchomości służącej do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej,
- posiada gospodarstwo rolne o wielkości ekonomicznej **mniej niż 10 tys. euro**,
- podlega ubezpieczeniu w KRUS z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, nieprzerwanie i co najmniej 24 m-ce przed miesiącem złożenia wniosku o pomoc i w tym okresie nie prowadziła innej działalności gospodarczej lub zawodowej,
- przedłoży biznesplan dotyczący restrukturyzacji gospodarstwa.

Restrukturyzacja małych gospodarstw

- Biznesplan powinien przedstawiać koncepcję restrukturyzacji gospodarstwa, w wyniku której nastąpi wzrost jego wielkości ekonomicznej;
- Biznesplan może dotyczyć rozwoju produkcji produktów rolnych (żywnościowych i nieżywnościowych), przygotowanie do sprzedaży produktów wytworzonych w gospodarstwie;
- W wyniku realizacji biznesplanu powinien nastąpić wzrost wielkości ekonomicznej gospodarstwa do poziomu **co najmniej 10 tys. euro**, przy czym wzrost ten musi wynieść **co najmniej 20% wartości wyjściowej**.
- Osiągnięta w wyniku realizacji biznesplanu wielkość ekonomiczna gospodarstwa nie może ulec zmniejszeniu do upływu 5 lat od dnia wypłaty II raty premii.

Restrukturyzacja małych gospodarstw

Pomocy nie przyznaje się:

- na inwestycje dotyczące plantacji roślin wieloletnich na cele energetyczne oraz niektórych działów specjalnych produkcji rolnej, w szczególności: hodowli zwierząt laboratoryjnych, ryb akwariowych, psów i kotów rasowych;
- zakup lub leasing używanych maszyn, urządzeń i wyposażenia,
- inwestycje budowlane położone na gruntach nie będących własnością lub przedmiotem użytkowania wieczystego beneficjenta, dzierżawą z ANR, jst,
- osobie, która jest beneficjentem jednego z poniższych działań:
 - „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętych PROW 2007-2013,
 - „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Premia dla młodych rolników”, „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” objętych PROW 2014-2020.

Restrukturyzacja małych gospodarstw

Kryteria wyboru:

1. Kwalifikacje zawodowe – 2-5 pkt;
2. Rodzaj planowanej produkcji:
 - uczestnictwo w systemach jakości żywności – 2 pkt, ekologia 4 pkt,
 - produkcja roślin wysokobiałkowych na pow. min. 1 ha – 2 pkt,
4. Kompleksowość biznesplanu:
 - inwestycja budowlana związana z dział. rolniczą - 2 pkt,
 - udział w szkoleniach i korzystanie z usług doradczych – max. 2 pkt,
 - przygotowanie do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gosp. – 1 pkt,
 - udział w zorganizowanych formach współpracy producentów rolnych – 2 pkt,
 - działalność w zakresie przetwarzania produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie – 3 pkt;

Restrukturyzacja małych gospodarstw

Kryteria wyboru:

4. Wpływ na realizację celów przekrojowych:

a) w zakresie ochrony środowiska i klimatu:

- udział zbóż w strukturze zasiewów na GO mniejszy lub równy 66 % - 0,5 pkt,
- zobowiązanie do przygotowania i stosowania planu nawozowego (jak w PRŚK) – 2 pkt,
- inwestycje w zakresie ochrony środowiska i klimatu – max. 5 pkt,

b) w zakresie innowacyjności, za postęp biologiczny, organizację produkcji, nowoczesne technologie produkcji lub innowacyjny produkt – max. 2 pkt;

5. Docelowa wielkość ekonomiczna gospodarstwa:

- więcej niż 20 tys. euro – 5 pkt,
- więcej niż 16 tys. euro i nie więcej niż 20 tys. euro – 3 pkt,
- więcej niż 12 tys. euro i nie więcej niż 16 tys. euro – 1 pkt,

6. Wiek w dniu złożenia wniosku o pomoc nie więcej niż 40 lat – 3 pkt.

Restrukturyzacja małych gospodarstw

Kryteria wyboru mogą uwzględniać:

MINIMALNA ILOŚĆ PUNKTÓW - 10

Beneficjent zobowiązuje się do prowadzenia uproszczonej rachunkowości w gospodarstwie nie później niż w dniu rozpoczęcia realizacji biznesplanu, do dnia upływu okresu związania z celem.

Restrukturyzacja małych gospodarstw

Beneficjent powinien:

- 1) prowadzić działalność rolniczą w gospodarstwie, którego dotyczy pomoc, co najmniej 5 lat od dnia wypłaty I raty pomocy,
- 2) zrealizować biznesplan nie później niż w terminie 3 lat od wypłaty I raty pomocy, w szczególności:
 - prowadzić gospodarstwo zgodnie ze strukturą produkcji określoną w biznesplanie,
 - zrealizować działania zaplanowane w biznesplanie,
 - osiągnąć wzrost wielkości ekonomicznej gospodarstwa do poziomu co najmniej 10 tys. euro i o co najmniej 20 % w stosunku do wielkości wyjściowej oraz utrzymać ten poziom przez co najmniej 5 lat od dnia wypłaty I raty pomocy,
3. Prowadzić ewidencję przychodów i rozchodów co najmniej 5 lat od dnia wypłaty I raty pomocy,
4. Prowadzić działania, za które przyznano punkty przez co najmniej 5 lat od dnia wypłaty I raty pomocy.

Restrukturyzacja małych gospodarstw

Sankcje z powodu niewykonania zobowiązania -
zwrot do 100 % kwoty pomocy!

Rozwój przedsiębiorczości-rozwój usług rolniczych

Beneficjenci:

Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, prowadząca działalność gospodarczą w zakresie usług rolniczych jako mikro- lub małe przedsiębiorstwo przez co najmniej 2 lata przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy.

Rozwój przedsiębiorczości-rozwój usług rolniczych

Koszty kwalifikowalne obejmują koszty zakupu (wraz z instalacją) lub leasingu zakończonego przeniesieniem prawa własności nowych maszyn, urządzeń lub sprzętu komputerowego, do wartości rynkowej majątku.

Koszt zakupu ciągnika rolniczego może być kosztem kwalifikowanym w części nie przekraczającej 50% pozostałych kosztów kwalifikowanych.

Rozwój przedsiębiorczości-rozwój usług rolniczych

Pomoc może być przyznana jeżeli wnioskodawca:

- przedłoży biznesplan dotyczący rozwoju działalności gospodarczej, zakładający prowadzenie rentownej działalności w zakresie usług dla rolnictwa;
- deklaruje obowiązek dokumentowania świadczenia usług rolniczych, co związane jest z zabezpieczeniem przed ryzykiem tworzenia sztucznych warunków w celu uzyskania wsparcia, tj. zakupu maszyn rolniczych, które przede wszystkim będą używane we własnym gospodarstwie rolnika, a nie w celu prowadzenia działalności gospodarczej zapewniającej dochód.

Pomocy nie udziela się podmiotom, które skorzystały z pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, objętego PROW 2007-2013.

Rozwój przedsiębiorczości-rozwój usług rolniczych

Kryteria wyboru:

1. Przyczynianie się do realizacji priorytetów UE;
 - innowacyjności poprzez uruchomienie nowych usług lub zmianę technologii oferowanych usług, z wykorzystaniem nowych maszyn i urządzeń, które dotychczas nie były stosowane u danego usługodawcy,
 - przeciwdziałania zmianom klimatu poprzez wykonywanie usług za pomocą technologii, maszyn, urządzeń i sprzętu ograniczających niekorzystne oddziaływanie na środowisko naturalne oraz zastosowanie w organizacji wykonywania usług rozwiązań służących oszczędności zasobów, energii, wody, w sposób niskoemisyjny.
2. Podmioty, które nie korzystały ze wsparcia w ramach działań: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” lub „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, objętych PROW 2007-2013.
3. Realizacja inwestycji w powiatach w wysokim rozdrobnieniu agrarnym.

Rozwój przedsiębiorczości-rozwój usług rolniczych

- Pomoc ma formę refundacji części kosztów kwalifikowalnych operacji.
- Poziom pomocy wynosi maksymalnie 50% kosztów inwestycji kwalifikującej się do wsparcia.
- Maksymalna wysokość pomocy przyznana w okresie realizacji Programu 1 beneficjentowi wynosi 500 000 zł (zgodnie z założeniami biznesplanu).

Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa

- Pomoc przyznawana rolnikom, którzy kwalifikują się do systemu dla małych gospodarstw ustanowionego w rozporządzeniu ws. płatności bezpośrednich i trwale przekazują swoje gospodarstwo rolne innemu rolnikowi.
- Pomoc może być przyznana rolnikowi, który w chwili składania wniosku o przyznanie pomocy od przynajmniej 1 roku kwalifikował się do uczestniczenia w systemie dla małych gospodarstw;

Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa

Gospodarstwo przejmujące grunty od beneficjenta musi posiadać lub osiągnąć, po przejęciu gruntów od beneficjenta działania, co najmniej wielkość odpowiadającą:

- średniej wielkości gospodarstwa w Polsce
lub
- średniej wielkości gospodarstwa w danym województwie, jeśli średnia powierzchnia gospodarstw w danym województwie jest większa niż średnia wielkość gospodarstwa w Polsce.

(śr. wielkość gospodarstwa w woj. pomorskim – **19,02 ha**)

Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa

Kryteria wyboru:

- wielkość przekazywanego gospodarstwa (preferencja dla gospodarstw większych),
- wielkość gospodarstwa przejmującego grunty (preferencja dla gospodarstw mniejszych),
- preferencja dla przekazywania gruntów młodym rolnikom.

Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa

- Roczna stawka pomocy odpowiada 120% rocznej płatności, do otrzymania której beneficjent kwalifikuje się w ramach systemu dla małych gospodarstw.
- Stawka pomocy przysługuje za rok, w którym beneficjent trwale przekazuje swoje gospodarstwo i lata następne, do roku 2020 włącznie.
- Pomoc wypłaca się jednorazowo.

Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa

Wielkość gospodarstwa kwalifikującego się do uzyskania płatności:
- przykład 1.

Rodzaj płatności	Jednostka	Stawka płatności (w EURO)	Powierzchnia kwalifikująca się do płatności (w ha)	Kwota płatności (w EURO)
Jednolita płatność obszarowa	EUR/ha	110	6,0	660
Płatność za zazielenienie	EUR/ha	74	6,0	444
Płatność dodatkowa (do gruntów mieszczących się w przedziale od 3,01 ha do 30,00 ha)	EUR/ha	41	3,0	123
Razem:				1 227

Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa

Wielkość gospodarstwa kwalifikującego się do uzyskania płatności:
- przykład 2.

Rodzaj płatności	Jednostka	Stawka płatności (w EURO)	Powierzchnia kwalifikująca się do płatności	Kwota płatności (w EURO)
Jednolita płatność obszarowa	EUR/ha	110	6,0 ha	660
Płatność za zazielenienie	EUR/ha	74	6,0 ha	444
Płatność dodatkowa	EUR/ha	41	3,0 ha	123
Płatność do krów (dla rolników posiadających co najmniej 3 krowy w wieku od 24 m-ca życia)	EUR/szt.	70	3 szt.	210
Płatność do roślin wysokobiałkowych	EUR/ha	326	1,5 ha	489
Razem:				1 926

Działanie rolnośrodowiskowo-klimatyczne

Poddziałania:

- Płatności w ramach zobowiązań rolnośrodowiskowo-klimatycznych;
- Wsparcie ochrony i zrównoważonego użytkowania oraz rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie;



Płatności w ramach zobowiązań rolnośrodowiskowo-klimatycznych

1. Rolnictwo zrównoważone.
2. Ochrona gleb i wód.
3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych.
4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000.
5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000.

Wsparcie ochrony i zrównoważonego użytkowania oraz rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie

6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie.
7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.

Rolnictwo zrównoważone

Wymogi dotyczą wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie.

- 1) Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
- 2) Obowiązek zachowania wszystkich TUZ i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody;
- 3) Zastosowanie minimum 4 upraw w plonie głównym w ciągu roku w gospodarstwie, w tym udział głównej rośliny oraz zbóż w strukturze zasiewów nie może przekraczać 65 % i udział każdej rośliny nie może być mniejszy niż 10%
- 4) Dwukrotna chemiczna analiza gleby (pH, P,K,Mg i węgiel organiczny), wykonana w pierwszym (lub poprzedzającym) i w piątym (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu;
- 5) Obowiązek corocznego opracowania i przestrzegania planu nawozowego, opartego na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby, określającego dawki N, P, K, Mg i potrzeby wapnowania;

Rolnictwo zrównoważone

- 5) Zastosowanie m. in. w celu uzyskania dodatniego bilansu materii organicznej na działce rolnej :
 - w zmianowaniu minimum 3 grup upraw w ciągu 5 lat,
 - najpóźniej w 4 roku okresu zobowiązania, w dwóch różnych latach:
 - międzyplonu (wysiewanego do 1 października, przy zakazie wznawiania zabiegów agrotechnicznych przed 1 lutego) oraz
 - międzyplonu (j.w.) lub przyorania słomy lub przyorania obornika,
- 5) Koszenie lub wypas na trwałych użytkach zielonych;
- 6) Niestosowanie osadów ściekowych.

Rolnictwo zrównoważone

Płatność przyznawana jest beneficjentowi, jeżeli posiada gospodarstwo rolne na terytorium RP, o pow. UR nie mniejszej niż 3 ha.

Stawka płatności – **400 zł/ha GO/rok**, przez 5 lat trwania zobowiązania.

Degresywność:

100 % stawki – za powierzchnię 0,1-50 ha,

75 % stawki – za powierzchnię 50,01-100 ha

60 % stawki – za powierzchnię powyżej 100 ha.

Ochrona gleb i wód

Pakiet realizowany na wyznaczonych obszarach:

- szczególnie zagrożonych erozją wodną,
- problemowych o niskiej zawartości próchnicy,
- szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego (OSN).

łącznie ok. 19,2% powierzchni kraju.

Ochrona gleb i wód

- 1) Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
- 2) Obowiązek zachowania wszystkich TUZ i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody;
- 3) Siew roślin międzyplonowych w terminie do 15 września;
- 4) Zakaz wznawiania zabiegów agrotechnicznych przed 1 marca;
- 5) Stosowanie jako międzyplon wyłącznie mieszanki złożonej z minimum 3 gatunków roślin, przy czym gatunek rośliny dominujący w mieszance lub gatunki zbóż wykorzystane w mieszance nie mogą przekroczyć 70% jej składu;
- 6) Zakaz stosowania mieszanki składającej się wyłącznie z gatunków zbóż;

Ochrona gleb i wód

- 7) Zakaz nawożenia ;
- 8) Zakaz stosowania pestycydów w międzyplonie;
- 9) Niestosowanie osadów ściekowych;
- 10) Przyoranie biomasy międzyplonu z wyłączeniem uprawy gleby w systemie bezorkowym;
- 11) Zakaz uprawy w plonie głównym mieszanki tych samych roślin (w przypadku międzyplonu ozimego również form jarych).

Ochrona gleb i wód

Płatność przyznawana jest beneficjentowi, jeżeli posiada gospodarstwo rolne na terytorium RP, o pow. UR nie mniejszej niż 1 ha.

Stawka płatności – **650 zł/ha /rok** (dotyczy międzyplonów),
450 zł/ha/rok (dotyczy pasów ochronnych
na stokach o nachyleniu
powyżej 20 %)

przez 5 lat trwania zobowiązania.

Degresywność:

100 % stawki – za powierzchnię 0,1-50 ha,

75 % stawki – za powierzchnię 50,01-100 ha

60 % stawki – za powierzchnię powyżej 100 ha.

Proponowane stawki płatności

Proponowane stawki płatności PROW 2014-2020			Degresywność
Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone		400 zł/ha	100 % stawki – 0,10 ha – 50 ha
Pakiet 2. Ochrona gleb i wód		450 zł/ha (pasy ochronne na stokach) 543 zł/ha	100 % stawki – 0,10 ha – 10 ha 50 % stawki – pow. 10 ha – 20 ha
Pakiet 3. Zachowanie sadów tradycyjnych drzew owocowych		1 964 zł/ha	100 % stawki – 0,10 ha – 10 ha 50 % stawki – pow. 10 ha – 20 ha
Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000	Ekstensywne użytkowanie na OSO	589 zł/ha	100 % stawki – 0,10 ha – 50 ha 50 % stawki – pow. 50 ha – 100 ha 25% stawki – pow. 100 ha – 150 ha Dla obszarów Natura 2000 położonych w granicach Parków Narodowych nie stosuje się progów degresywności i limitów powierzchni wspieranej.
	Rycyk (+ kszyk, krawodziób, czajka)	842 zł/ha	
	Wodniczka	1 169 zł/ha	
	Dubelt (+kulik wielki)	1 048 zł/ha	
	Łąki trzęślicowe i selernicowe	1 277 zł/ha	
	Słonorośla	1 209 zł/ha	
	Murawy ciepłolubne	1 300 zł/ha	
	Półnaturalne łąki i wilgotne	874 zł/ha	
	Półnaturalne łąki świeże	1 072 zł/ha	
	Torfowiska	600 zł/ha	

Proponowane stawki płatności

Proponowane stawki PROW 2014-2020			Degresywność
Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000	Łąki trzęślicowe i selernicowe	1 277 zł/ha	100 % stawki – 0,10 ha – 10 ha 50 % stawki – pow. 10 ha – 20 ha
	Słonorośla	1 209 zł/ha	
	Murawy ciepłolubne	1 300 zł/ha	
	Półnaturalne łąki i wilgotne	874 zł/ha	
	Półnaturalne łąki świeże	1 072 zł/ha	
	Torfowiska	600 zł/ha	
Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	Uprawa	750 zł/ha	100 % stawki – 0,10 ha – 10 ha 50 % stawki – pow. 10 ha – 20 ha
	Wytwarzanie nasion	1 000 zł/ha	
Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie	Zachowanie lokalnych ras bydła	1 600 zł/szt	Płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczna przysługuje do maksymalnej liczby zwierząt w jednym stadzie tj.: krów: 100 sztuk; loch tej samej rasy: 70 loch stada podstawowego świń rasy puławskiej, 100 loch stada podstawowego świń rasy złotnickiej białej oraz 100 loch stada podstawowego świń rasy złotnickiej pstrej.
	Zachowanie lokalnych ras koni	1 900 zł/szt 1 550 zł/szt (konie zimnokrwiste)	
	Zachowanie lokalnych ras owiec	360 zł/szt	
	Zachowanie lokalnych ras świń	1 140 zł/szt	
	Zachowanie lokalnych ras kóz	580 zł/szt	

Rolnictwo ekologiczne

1. Płatności w okresie konwersji na rolnictwo ekologiczne;
2. Płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego.

Płatności w okresie konwersji na rolnictwo ekologiczne

1. Uprawy rolnicze w okresie konwersji,
2. Uprawy warzywne w okresie konwersji,
3. Uprawy zielarskie w okresie konwersji,
4. Uprawy sadownicze w okresie konwersji,
5. Uprawy paszowe na gruntach ornych w okresie konwersji,
6. Trwałe użytki zielone w okresie konwersji,

Płatności w okresie konwersji na rolnictwo ekologiczne

Wymogi wspólne dla wszystkich pakietów:

1. Obowiązek posiadania planu działalności ekologicznej,
2. Obowiązek zachowania wszystkich TUZ i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody,
3. Obowiązek produkcji ekologicznej i odpowiedniego przeznaczenia plonu (m.in. do przetwórstwa, sprzedaży, przekazania do innych gospodarstw, spasanía)

Wymogi dodatkowe do Pakietu „Uprawy sadownicze w okresie konwersji”:

1. Obowiązek corocznego wykonywania na plantacji zabiegów uprawowych i pielęgnacyjnych, w szczególności usuwanie odrostów i samosiewów,
2. Obowiązek utrzymania minimalnej obsady dla poszczególnych gatunków roślin z tolerancją do 10%;
3. Obowiązek uprawy gatunków drzew owocowych w okresie owocowania i/lub krzewów owocujących.

Płatności w okresie konwersji na rolnictwo ekologiczne

Płatność przyznawana jest beneficjentowi, jeżeli:

- Posiada gospodarstwo rolne położone na terytorium RP, o powierzchni UE nie mniejszej niż 1 ha,
- Prowadzi produkcję rolną, zgodnie z przepisami określonymi w ustawie o rolnictwie ekologicznym i rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 i posiada certyfikat wydany zgodnie z tymi przepisami,
- Posiada zwierzęta w przypadku Pakietu 5. „Uprawy paszowe na gruntach ornych w okresie konwersji” i Pakietu 6. „Trwałe użytki zielone w okresie konwersji”,
- Posiada minimalną obsadę zwierząt w przypadku Pakietu 6. „Trwałe użytki zielone w okresie konwersji”.

Płatności w okresie konwersji na rolnictwo ekologiczne

Stawki płatności:

1. Uprawy rolnicze w okresie konwersji – 966 zł/ha,
2. Uprawy warzywne w okresie konwersji – 1 557 zł/ha,
3. Uprawy zielarskie w okresie konwersji – 1 325 zł/ha,
4. Uprawy sadownicze w okresie konwersji
 - 1 882 zł/ha podstawowe uprawy sadownicze,
 - 790 zł/ha ekstensywne uprawy sadownicze
5. Uprawy paszowe na gruntach ornych w okresie konwersji – 787 zł/ha,
6. Trwałe użytki zielone w okresie konwersji – 428 zł/ha.

Płatności w okresie konwersji na rolnictwo ekologiczne

Degresywność:

100 % stawki – za powierzchnię 0,1-50 ha,

75 % stawki – za powierzchnię 50,01-100 ha

60 % stawki – za powierzchnię powyżej 100 ha.

Płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego

1. Uprawy rolnicze po okresie konwersji,
2. Uprawy warzywne po okresie konwersji,
3. Uprawy zielarskie po okresie konwersji,
4. Uprawy sadownicze po okresie konwersji,
5. Uprawy paszowe na gruntach ornych po okresie konwersji,
6. Trwałe użytki zielone po okresie konwersji.

Płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego

Wymogi wspólne dla wszystkich pakietów:

1. Obowiązek posiadania planu działalności ekologicznej,
2. Obowiązek zachowania wszystkich TUZ i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody,
3. Obowiązek produkcji ekologicznej i odpowiedniego przeznaczenia plonu (m.in. do przetwórstwa, sprzedaży, przekazania do innych gospodarstw, spasania)

Wymogi dodatkowe do Pakietu „Uprawy sadownicze w okresie konwersji”:

1. Obowiązek corocznego wykonywania na plantacji zabiegów uprawowych i pielęgnacyjnych, w szczególności usuwanie odrostów i samosiewów,
2. Obowiązek utrzymania minimalnej obsady dla poszczególnych gatunków roślin z tolerancją do 10%;
3. Obowiązek uprawy gatunków drzew owocowych w okresie owocowania i/lub krzewów owocujących.

Płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego

Płatność przyznawana jest beneficjentowi, jeżeli:

- Posiada gospodarstwo rolne położone na terytorium RP, o powierzchni UE nie mniejszej niż 1 ha,
- Prowadzi produkcję rolną, zgodnie z przepisami określonymi w ustawie o rolnictwie ekologicznym i rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 i posiada certyfikat wydany zgodnie z tymi przepisami,
- Utrzymuje sad przez 2 lata po zakończeniu okresu zobowiązania w przypadku Pakietu 10. „Uprawy sadownicze po okresie konwersji”,
- Posiada zwierzęta w przypadku Pakietu 5. „Uprawy paszowe na gruntach ornych w okresie konwersji” i Pakietu 6. „Trwałe użytki zielone w okresie konwersji”,
- Posiada minimalną obsadę zwierząt w przypadku Pakietu 6. „Trwałe użytki zielone w okresie konwersji”.

Płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego

Stawki płatności:

1. Uprawy rolnicze po okresie konwersji – 792 zł/ha,
2. Uprawy warzywne po okresie konwersji – 1 310 zł/ha,
3. Uprawy zielarskie po okresie konwersji – 1 325 zł/ha,
4. Uprawy sadownicze po okresie konwersji
 - 1 501 zł/ha podstawowe uprawy sadownicze,
 - 660 zł/ha ekstensywne uprawy sadownicze
5. Uprawy paszowe na gruntach ornych po okresie konwersji – 559 zł/ha,
6. Trwałe użytki zielone po okresie konwersji – 428 zł/ha.

Płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego

Degresywność:

100 % stawki – za powierzchnię 0,1-50 ha,

75 % stawki – za powierzchnię 50,01-100 ha

60 % stawki – za powierzchnię powyżej 100 ha.

Beneficjenci, którzy rozpoczęli realizację programu rolnośrodowiskowego w 2014 r. w ramach PROW 2007 - 2013 będą mogli przejść w 2015 r. na zasady i warunki określone dla analogicznych pakietów w Działaniu rolnośrodowiskowo-klimatycznym PROW 2014 – 2020.

Dziękuję za uwagę !

